

ענג שבת

פרשת: פנחס - מטות מסעי

עלון מס' 20 (1069) (שנה עשרים ושש)

כ"ג בתמוז ה'תשע"ב (13.07.2012) יוצא לאור ע"י העמותה להשרשת ערכים יהודיים לאומיים

מועדי השבת פנחס
ער"ש מוצ"ש

יום	19.11	20.28
ת"א	19.26	20.30
חיפה	19.19	20.32
ב"ש	19.27	20.29
אילת	19.20	20.27

זמני היום והלימודים היומיים:

מסבת פנחס - יום ו'	אופק ת"א
עלות השחר	3.55 - 4.01
זמן הנחת תפילין	4.25 - 4.31
הנץ החמה (מישור)	5.45 - 5.49
הנץ החמה (הנראה)	5.48 - 5.52
ס"ז ק"ש מג"א	8.21 - 8.24
צצות היום	12.47 - 12.47
מנחה גדולה	13.22 - 13.23
שקיעת החמה	19.48 - 19.45
צאת הכוכבים ב'	20.38 - 20.35

מועדי השבת מטות מסעי
ער"ש מוצ"ש

יום	19.08	20.24
ת"א	19.23	20.26
חיפה	19.16	20.28
ב"ש	19.24	20.25
אילת	19.17	20.23

זמני היום והלימודים היומיים:

מסבת מטות מסעי - יום ו'	אופק ת"א
עלות השחר	4.02 - 4.08
זמן הנחת תפילין	4.32 - 4.38
הנץ החמה (מישור)	5.50 - 5.53
הנץ החמה (הנראה)	5.53 - 5.57
ס"ז ק"ש מג"א	8.24 - 8.27
צצות היום	12.47 - 12.47
מנחה גדולה	13.23 - 13.22
שקיעת החמה	19.45 - 19.41
צאת הכוכבים ב'	20.35 - 20.31

דף יומי: נדה סא - סז
לזמנים נוספים בכל הארץ שלח את המילה "ממ" ובקשתך למספר 1315.
לדוגמה: "זמן שקיעה מחר בטבריה"
את העלון ניתן למצוא באתר www.yeshiva.org.il
וגם באתר מורשת בקטגוריית עלוני שבת ב"מידע יהודי" www.moreshet.co.il
י"ד העמותה והעורך ער"ד שמואל חן כתובת: רח' בלוך 3, ת"א טל: 03-5234063, פקס: 03-5234054
דוא"ר: smuladv@netvision.net.il | 052-5234063
דפוס: אקסטרה פרינט 50-54-1700

המסע לא נועד רק כדי להגיע ליעד

פרשת מסעי פותחת בתיאור מפורט של מסעות בני ישראל: "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה ואהרן: ויכתב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאייהם".
מדוע צריכה התורה לפרט את כל מסעותיהם של בני ישראל במדבר? וכך מסביר רש"י: למה נכתבו המסעות הללו? להודיע חסדיו של מקום, שאעפ"י שגזר עליהם לטלטלם ולהניעם במדבר, לא תאמר שהיו נעים ומטולטלים ממסע למסע כל ארבעים שנה, ולא היתה להם מנוחה...

רש"י בפרושו מנסח את דבריו באותן מילים, שבוחרת התורה לתאר את המסע במדבר כעונש על חטאם: "ויחר אף ה' בישראל וינעם במדבר ארבעים שנה עד תום כל הדור העשה הרע בעיני ה'". (במדבר ל"ג). וכונתו, המסע במדבר הוא עונש, שגזר ה' על בני ישראל אולם 'ורחמיו על כל מעשיו'. העם אמנם נודד ארבעים שנה, אבל בין המסעות ניתנה להם מנוחה ולעתים, ההפסקה היתה ארוכה. הכתוב מפרט את סדר המסעות, כדי להבליט את חסדי המקום ברוך הוא.

ניתן להציע הסבר שונה לפרוט המסעות בתורה. אמנם, ההליכה הממושכת נגרמה בעטיו של חטא, אבל בדיעבד המסע הוא כלי, שבאמצעותו ניתן לעצב את העם לקראת כניסתו לארץ ישראל. המסע הוא אתגר הכרחי לאומה שיצאה ממצרים, ועומדת לפני כיבוש ארץ ישראל. נקודה זו מודגשת בכתוב: "אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם". בפסוק מודגשת היציאה ממצרים ולא ההגעה לארץ ישראל והרב משה טייטלבוים בספר 'שימח משה' מסביר כך: 'כי עיקר היציאה היא ממש בשביל מסעיהם, ולא כמו העולה על הדעת כי הנסיעה היא רק טפל כדי להגיע למחוז החפץ'.

בדרך כלל, הנסיעה היא אמצעי להגיע אל היעד. אולם, במקרים מסוימים כגון ביציאה לטיולים הנסיעה היא חלק מהמטרה. הנסיעה ברכב משפחתי מגבשת את המשפחה, העצירה והתרעננות בדרך במקומות שונים מרחיבים את הדעת. לאחר צאתם ממצרים, זקוקה היתה האומה לעבור תהליך רוחני משמעותי. היה צורך במשברים ובהצלחות, הדינמיקה הזו עיצבה את העם לקראת כניסתו לארץ ישראל. ניתן לראות בספר המסעות מעין אלבום תמונות של טיול. התורה מפרטת עבורנו את כל המקומות כדי שנעיין ביומן ונדלה כוחות לאתגרים עתידיים. העונש הסף לאתגר והעם עמד בו בכבוד וכדבריו של הספורנו: רצה האל יתברך שיכתבו מסעי ישראל, להודיע זכותם בלכתם אחריו במדבר בארץ לא זדועה, באופן שיהיו ראויים להכנס לארץ.

כל מקום מתאר נסיון, כל אתר משקף התמודדות שלימה של אומה מול משברים גדולים. הליכה במקום של יובש וציה, מקום של נחשים ועקרבים, תחושה של נודדות של חוסר קביעות. במקומות רבים אירעו מחלוקות נוראיות, מריבות רבות ותלונות כלפי הקב"ה ומשה. העם הולך במדבר, ומלווה אותו תחושה של ספק וחוסר ודאות. הדרך לארץ ישראל רחוקה מאד וקשה לצפות את הנוף. בשנת הארבעים מסתלק דור המנהיגים ואולי המשבר בשיאו, והעם ממשיך להיות נאמן להקב"ה. וכדברי הנביא: "כה אמר ה', זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זדועה".

לפעמים נדמה, שהמסע לארץ ישראל נמשך גם כאשר אנו כבר חונים ויושבים בארץ. אנו נמצאים בעיצומו של המסע ועלינו לדעת שמשברים יכולים גם להצמיח תהליכים חשובים בתוך העם.

הרב מאיר נהוראי, רב הקיבוץ הדתי משוואת יצחק

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
מושה ישראל (שולי)
בן יהודה אברהם פלדמן ז"ל,
שנספה בתאונת מטוס ב-7 באב תשנ"ו.
יהי זכרו ברוך!

העלון מוקדש לזכר ולע"נ
רונית שפרינצה זילברפרב ז"ל,
בת ישראל איסר ונעמי מר ז"ל,
נפטרה ב-א' באב תשס"ו.
יהי זכרה ברוך!

"חבת הארץ מחולקת לפי מעלת האנשים והכרתם: כי יש מי שמחבב ארץ הקודש בשביל סגולותיה היקרות, וצמא מאד לרצות את אביה ולחונן עפרה, כדי לקיים המצוות התלויות בארץ ובשביל התכלית העליונה הנמצא בה לכלל ישראל ולכלל האדם במעלתם הרוחנית. ויש מי שמחבב ארץ הקודש ומשתדל בשיבה ובדירתה, בשביל שמכיר בה התכלית של המנוחה החמרית לכלל ישראל, שהוא גם כן דבר טוב ונשגב, ובכל זאת לא בא עד המעלה הראשונה למי שמכיר יעד התכלית העליונה שבאהבת הארץ" (דברים אלה כתב הראי"ה בעולת ראייה, ח"א, עמ' שעה).

בני גד ובני ראובן, על סף הכניסה לארץ, התייחסו לארץ ישראל כאל מדינת מקלט לעם ישראל. שניים וחצי השבטים ראו רק את הצד החילוני של הישיבה בארץ. בעיניהם ארץ ישראל הוא מקום מקלט ובסיס לקיומו הכלכלי של עם ישראל, שהרי כשמצאו סמוך לארץ ישראל מקום מתאים למרעה, הם וויתרו בקלות על ארץ ישראל. הצד הרוחני, הדתי, היהודי היה במקרה הטוב שיקול אפסי לגבי הכניסה לארץ.

"ולב כסיל לשמאלו - אלו בני ראובן ובני גד שעשו את העיקר טפל ואת הטפל עיקר, שחבבו את ממונם יותר מהנפשיות..." (במדבר רבה כב).

המסתננים לארצנו והשוהים הבלתי חוקיים אינם באים אלינו כי חביבה עליהם רוחניותה וסגולותיה הרוחניות של הארץ, אלא כי טובה להם הארץ החומרית.

אותו ערב רב המסתננים לארץ גורם לתוהו ובוהו, שהרי לא כי טובה להם הארץ הרוחנית מאד מאד, אלא כי טובה במקורותיה הממוניים. אותם זרים פוגעים בצבינה היהודית של הארץ וברוחניותה, התרבותם בארץ תסכן את היהודים, ואת זה מסוכן לאפשר להם.

"חמישה מיני ערב רב בישראל: בעלי מחלוקת ולשון הרע, בעלי תאוה, הצבועים שאין בתוכם כבדם, הרודפים אחר הכבוד לעשות להם שם. הרודפים אחר הממון". (מובא בשם הגר"א, בספר אבן שלמה קנד).

בס"ד
מפעל תפילין זיס 77
יצור בתי תפילין
נסות מהודרות בכל הנוסחאות
לפניה, להתייעצות ולהזמנה: 09-8870673

זה הזמן ללמוד מהגדולים איך שוחים בתקשורת!
מסלולי לימוד והתמחות מעשית
• תקשורת: רדיו ועיתונאות
• פרסום: יחסי ציבור, פרסום ודוברות
מכון שופר ורדיו קול ברמה מציע מסלולי לימוד מקצועיים בתקשורת ובפרסום, המסלובים התנסות מעשית בולפני רדיו 'קול ברמה' וספורים במערכות עיתונים ואולפנים נוספים. הקורסים מועברים ע"י אנשי תקשורת בכירים ומנוסים.
משך הקורס: 3-5 חודשים, בסיומו מקבלים הבוגרים תעודת גמר.
הצטרפו למאות בוגרי 'מכון שופר' שהשתלבו בתעשיית התקשורת
מכון שופר ללימודי תקשורת - 03-9678555 | www.dapeshofar.co.il | sfr@bezeqint.net

נאות דשא נופש, אירוח ותרבות ארגון שבתות עיון ושבת חתן

<p>ראש השנה תשע"ג בבית הארחה המחודש רמות שפירא מושב בית מאיר כטי אלול עב - ב' תשרי עג 16-18.9.12 - שני לילות. 3 מנינים, שעורים והרצאות, בעלי תפילה ותקיעה מיוחדים פנסיון מלא כשרות מהודרת</p>	<p>סוכות תשע"ג בבית הארחה המפואר בית וגן ירושלים יד-יז' בתשרי עג 30.9-3.10.2012 שלושה לילות. אפשרות לשני לילות ראשונים. פנסיון משולב. 3 מנינים, שעורים והרצאות, כשרות מהודרת - סוכות מהודרות</p>
--	---

נותרו חדרים אחרונים לשבת נחמו - ט"ו באב בחלון שערי ירושלים
שמעון: נייד 052-3611441, פקס 08-9268663

דיני השבוע ומנהיגו

שבת פרשת פנחס

הפטרה: "דברי ירמיהו" (ירמיהו א, א).

מברכים החודש: מנחם אב

ראש חודש מנחם אב ביום השישי הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

המולד: ליל חמישי שעה 12, 29 דקות ו-6 חלקים.

אין מזכירים נשמות. בגלל ימי בין המצרים יש האומרים "אב הרחמים" אף על פי שמברכים את החודש, ויש שלא אומרים, וכל אחד ינהג כמנהג מקומו.

במנחה פרקי אבות: פרק ב'

ברכת החודש

מנהג קדמונים, בשבת שלפני ראש חודש, לברך את החודש הבא עלינו לטובה, להודיע אימתי יחול ראש חודש, כדי שיזהרו ישראל בקיום הלכות החודש (משנה ברורה תיז, א). אמנם אין בכך חובה, שברכת החודש הינה ברכה שהזמן גרמא, אבל גם הנשים נוהגות לומר ברכת החודש, שהרי ברכה זו היא בקשת רחמים ומתוך כך יזהרו גם הן בהלכות החודש. "אמר ר' יוסי: מימי לא התפללתי מוסף כל זמן שלא ידעתי אימתי ראש חודש" (תלמוד ירושלמי מסכת סנהדרין פ"ה ה"א).

יום חמישי, כ"ט בתמוז, המתענים בערב ראש חודש מתענים ביום זה. אומרים יום כיפור קטן במנחה ואין אומרים תחנון. **יום שישי:** ראש חודש אב

אמירת הלל

המאחר – יאמר הלל יחד עם הציבור ובתנאי שלא הגיע זמן קריאת שמע ותפילה שלא יאחה. (משנה ברורה תכב, טז). העומד בפסוקי דזמרה – יסיק, ויאמר הלל עם הציבור אבל בלא ברכה (שם מ"ב, טז) הכפרדים יתפללו כסדר ולא יקדימו ההלל (כף החיים תכב, לה. כך גם דעתו של הגר"צ אבא שאול).

למוסף – חולצים התפילין (שולחן ערוך תכג, ד. משנה ברורה כה, נט), אבל יעשו זאת לאחר אמירת קדיש שליח ציבור לפני מוסף (כדעת הא"י, כדי להשלים 4 קדישים בתפילין). במשנה ברורה תכג, י' ושער ציון דוגל דוקא בכך שלא להפסיק בין קדיש לתפילה, והוא קובע: "יש נוהגים לחלוץ הרצועות קודם יהי רצון שנשמור חוקיך..." "ב'ובא לציין". בסידור בעל התניא הסביר את המשנה ברורה בכך שמי שנוהג לומר שיר של יום בשחרית וברכי נפשי עם קדיש משלים בכך כבר 4 קדישים עם תפילין.

שכח ולא הוריד התפילין והתחיל מוסף – לא יחלץ (משנה ברורה כה, טא)

במשנה ברורה (סו, לה) הביא שמן הראוי שהש"ץ יסמן לקהל להתחיל בתפילת לחש של מוסף, כדי שכולם יתחילו יחד איתו, וזה ממעלת התפילה בציבור

'עלה יבוא' בתפילות ראש החודש

יש הבדל בין שמונה-עשרה של ערבית לשמונה-עשרה של שחרית ומנחה לגבי השוכח לומר 'עלה יבוא'. השוכח לומר 'עלה יבוא' בערבית, אם עדיין לא הזכיר את שם ה' בברכת 'המחזיר שכינתו לציין', חוזר ואומר 'עלה יבוא' וממשיך 'ותחזינה' ומסיים את הברכה. אך אם כבר הזכיר את שם ה', ממשיך בתפילתו ואינו חוזר. הציבור לכן הוא, משום שאין מקדישים את החודש בלילה.

אבל השוכח לומר 'עלה יבוא' בתפילת שחרית או בתפילת מנחה, אם עדיין לא הזכיר את שם ה' בברכת 'המחזיר שכינתו לציין', חוזר ואומר 'עלה יבוא' וממשיך 'ותחזינה' כנ"ל. ואם הזכיר כבר את שם ה', מסיים 'למדני חוקיך' (במקום 'המחזיר שכינתו לציין'), וחוזר ואומר 'עלה יבוא'... 'ותחזינה' וגומר את הברכה.

הנזכר אחרי שהתחיל 'מודים' ואילך שלא אמר 'עלה יבוא', כל עוד לא סיים תפילתו חוזר ל'רצה' ואומר 'עלה יבוא' וממשיך כסדר התפילה עד גמירא. נזכר אחרי הפסוק 'היו לרצון' (השני – לפני 'עושה שלום'), חוזר לתחילת שמונה-עשרה, אף כי לא עקר רגלו ואומר 'עושה שלום'. שפתי תפתח'. החוזר לראש התפילה חוזר ואומר תחילה 'ה' שפתי תפתח'.

כל האמור הוא לאו דווקא בידוע ששכח לומר 'עלה יבוא'. אף מי שנתעורר לו ספק מיד אחר התפילה אם אמר 'עלה יבוא', אף כי זוכר שהיה בדעתו לומר 'עלה יבוא', חוזר ומתפלל מראש התפילה. אך אם נתעורר לו הספק לאחר זמן, אינו חוזר ומתפלל.

השוכח לומר 'עלה יבוא' בתפילת שחרית, שדינו לחזור ולהתפלל מראש, וידוע בעצמו שאם יחזור מיד להתפלל לא יספיק לומר הלל עם הציבור, יאמר תחילה הלל עם הציבור ואחר כך יחזור ויתפלל עוד פעם שמונה-עשרה.

הנזכר אחרי תפילת מוסף שלא אמר 'עלה יבוא' בתפילת שחרית, חוזר ומתפלל שמונה-עשרה, אך יתנה תנאי שאם אינו חייב בתפילה זו, תהא תפילתו תפילת נדבה. נזכר לאחר שעבר זמן התפילה שלא אמר 'עלה יבוא', מתפלל בתפילה שלאחריה פעמיים, כאותה תפילה שמתפללים באותה שעה, במנחה אם שכח בשחרית ובערבית אם שכח במנחה.

לגבי ערבית, אם גם הלילה ראש חודש, מתפלל פעמיים שמונה-עשרה ואומר בשתייהן 'עלה יבוא'. אם הלילה אינו ראש חודש מתפלל פעמיים שמונה-עשרה ואינו אומר 'עלה יבוא' לא בתפילה הראשונה ולא בשניה, אך לפני התפילה השניה יתנה תנאי, שאם אינו חייב בה, תהא זו תפילת נדבה.

שליח ציבור ששכח לומר 'עלה יבוא'

ש"ץ, כל עוד לא סיים חזרת הש"ץ דינו כדן היחיד ששכח וחוזר כאמור לעיל. אך אם סיים כבר את חזרת הש"ץ, מפני טורח הציבור שוב אינו חוזר מראש התפילה, אלא סומך על תפילת מוסף שעתיד להתפלל.

שליח ציבור ששכח לומר 'עלה יבוא' בתפילת לחש שלו, בתפילת שחרית ובתפילת מנחה אינו חוזר, מאחר שהוא אומרה בתפילה שחוזר בחזרת הש"ץ. כששליח ציבור חוזר על התפילה ואומר 'עלה יבוא', נוהגים לענות אמן אחרי 'זכרנו... בו לטובה', 'זפקדנו בו לברכה', 'הושיענו בו לחיים [טובים]'.

משנכנס אב

אמרו במשנה (תענית פרק ד משנה ו) "משנכנס אב ממעטין בשמחה". האשכנזים נוהגים איסור כיבוס וגיהוץ, רחיצה של תענוג, אין אוכלים בשר ואין שותים יין ועוד. מיום ראשון בשבוע שחל בו תשעה באב – אף מי שלא נהג בכל האמור נוהגים איסור בכל הני"ל.

משבעה באב חמור יותר, שבו נכנסו הגוים להיכל (תענית כט, א). מחצות יום ערב תשעה באב נוהגים דיני ערב תשעה באב.

ליל תשעה באב ויומו – עיצומו של צום וחלים עליהם כל הדברים האסורים בתשעה באב.

מחצות יום תשעה באב – מותר לשבת על מושב כרגיל וכו'. מוצאי תשעה באב ועשרה באב עד חצות היום – עדיין אסור באכילת בשר ושתיית יין, שכן אמרו "בתשעה באב לעת ערב הצינתו אש בהיכל והגוף עד שקיעת החמה ביום עשירי" (שולחן ערוך סימן תקנח ע"פ תענית שם). האשכנזים נוהגים בהם איסור תספורת וכיבוס וכו' עד חצות היום.

שבת פרשת מטות מסעי

הפטרה: "שמעו דברי ה'" (ירמיהו ב, א).

במנחה פרקי אבות: פרק ב'

ברכת הלבנה: מלי שני עד ליל שישי טו באב.

הירח במהלכו, שלא כשמש, הוא גדל והולך או מתמעט והולך מלילה ללילה עד שהוא נעלם כליל. הופעתו של הירח מחדש לאחר היעלמותו נקרא בשם 'חידוש הלבנה'. על כן נאמר בשולחן ערוך (אורח חיים ס' תכו סעיף א): "הרואה לבנה בחידושה מברך 'אשר במאמרו ברא שחקים' וכו'".

בגמרא אמרו (סנהדרין מב, א): "כל המברך על החודש בזמנו – כאילו מקבל פני שכינה". אין מברכין עליה עד שיעברו 7 ימים עליה (מהמולד) (שם ס' ד), כמנהג עדות המזרח. פוסקים רבים מהאחרונים פסקו משעברו 3 ימים.

רבים נוהגים לקדש הלבנה במוציא תשעה באב.

כשמברך הברכה אינו פונה אל הלבנה, אלא פניו לכיוון שמתפללים ונותן רגו עיניו בה ומברך, וכתב המגן אברהם (שם ס"ח), כי יסתכל בה רק פעם אחת ואח"כ אסור להסתכל בלבנה.

בדרכי חייני לעילוי נשמת הרב אורי דסברג ז"ל

נא לשמור מרחק

המקור לרעיון שמירת המרחק מופיע בפרשת השבוע מטות. בפרשה נמצא דינים הכרוכים בנדרים וסייגים שאדם מקבל על עצמו. מטרת הנדר והסייגים – להתרחק ממצב בו עלול האדם להיכשל. אין כל ספק שהמדבר יוצר בעיות וסיטואציות שיש לשמור מהן מרחק.

המבנה של העם שבטי מיוחד. בסופו של דבר מאז ימי המדבר חיינו חיי התפוקות, מבוכות ולבטים. בין הכוונות והמעשה היה פער עצום בכל תולדות חייהם. ארבעים שנה במדבר שבהם חוו חוויות של העגל ושל המרגלים מחד, ומאיך הוצאת דיבה של קרח ועדתו ומרידתו במנהיגות. לא רק שאין הסכמה עם מנהיג – יש כפירה. במצב דברים שכזה הפיזיות היא מקור לצרות, שמירת המרחק היא תרופה להרבה מכות.

בבית ראשון, כשלא היה צורך לא היו הרבה גזירות ונדרים. לעומת זאת בבית שני המצב הרוחני היה ירוק, עמדו חכמים והוציאו סייגים בבחינת שמירת מרחק.

גם היום הפלגנות דורשת הגברת הסייגים.

האם הפלגנות מדירה שינה מעינינו? בזמן שלא כל העם שווים איש לרעהו, במקום בו יש עשירים כקרח מחד ומאיך עניים עד כדי פת לחם, האם אין זה אומר שבמצבנו עלינו לשים לב יותר לסייגים ונדרים שיעזרו לנו להתקרב לשוויון. האם לא מדובר כאן גם בשמירת מרחק? מלחמת הקיום מול אויבנו שונאי ישראל מאחדת לרגע את כל העם. במקרים אלה הסייג של ונשמרתם מאד לנפשתיכם עובד שעות נוספות. ומה במצב של איש תחת גפנו ותחת תאנתו? יש ואנחנו מתפתים לסמוך על עצמנו ולבטוח ביכולת השליטה העצמית. אולם, אין ביכולתנו לצפות את הסיטואציות שיעמדו בדרכנו במצב זה, וזהו אינטרס לאומי, צריך לשמור מרחק! הרבה פעמים ניתן, ראוי וכדאי לשמור מרחק ולהגות בוהירות.

בכל דור דור עומדים עלינו לבלותנו והקב"ה מצילנו מידם. הבה נשקיע "מלחמה" בתאוונות בדרכים, בהזירות בדרכים כשם שאנחנו מקדישים ומשקיעים במלחמה עם אויבנו ו"נעזור" לקב"ה, בבחינת "ונשמרתם מאד לנפשתיכם", לתת תשומת לב רבה יותר במהלך הנסיעה בכביש או בחציים כביש במעבר חציה – לעזור לקב"ה להצילנו מעצמנו, ובכך נציל נפשות הרבה.

שמריהו הוכמן,

על משפט וכלכלה בפרשה עו"ד זאב דסברג

החלטת מגירה

שנים עשר נשיאים מביאים בפרשתינו שנים עשר קורבנות זהים. והתורה, שבדרך כלל חוסכת במילים, חוזרת עברונה שנים עשר פעמים על קורבנו של כל נשיא ונשיא. יש שמסבירים את החזרה על קורבנות הנשיאים בכך שאף שמבחינה מטריאלית הקורבנות זהים – הכוונה שישקו אליה הנשיאים, בין בהיותם מייצגים שבטים שונים ובין בשל היותם אנשים שונים – מייחדת את קורבנו של כל אחד מהם. ולא הרי קורבנו של נשיא יהודה כקורבנו של נשיא זבולון. דוגמא לכך, מניין מתפללים שכל אחד מהם אומר את אותן מילות התפילה אך הכוונה שיוצק כל אחד מהמתפללים לתפילתו – מבחינה בין תפילתו של כל יחד למשנהו. באחת העתירות שהגוש לב"צ בעניין שחרור מתחלים – קבע השופט חשין שהיות ומדי פעם מתעוררות עתירות בעניין שחרור אסירים, ועתירות אלה מוצאות מדי פעם מהמגירה, והיות ומתשובת המדינה ניכר שגם תשובתה היא תשובת מגירה – החלטי בית המשפט שהוא יכתוב "החלטת מגירה" ויוציא אותה ממגרתו בכל פעם שעתירה בעניין שחרור אסירים תהיה על הפרק. לו היה בית המשפט מפנים את המסר שבפרשתינו, היה מבין שלא ניתן לזהות בין עותר לעותר, ובין נסיבות של עתירה אחת לעתירה שניה. גם אם הטענות והבסיס המשפטי זהה – עדיין קיים שוני בין העותרים, מקבלי החלטות, המחבלים המשוחזרים, מעשיהם של המחבלים – אשר יש בו כדי להצדיק את ה"קורבן" שבמתן שיקול דעת וכתובת פסק דין ענייני לכל עתירה ועתירה.

סיפור ומעשה ומוסר השכל

את צנועים חכמה

"ויסמך את ידיו עליו ויצוהו, כאשר דבר ד' ביד משה" (כז, כג) הגאון רבי יוסף שמואל רבה של פרנקפורט דמיין (פפד"מ), איתן מושבו היה מקודם בעיר קראקא והיה שם שמש גבוה בחבורת "שומרים לבוקר". וגם היה לומד עם תלמידים זה היה עיקר מלאכתו. ובעיר פפד"מ נפטר הרב, כמדומה שהיה זה רבי ישעיה בן הגאון שעפטל סג"ל הורביץ. הרב הנפטר הניח אחריו שלש קושיות ואמר שהחכם אשר יתרוץ אותן יתקבל לרב אחריו במקומו. ראשי הקהילה שלחו שלישה גדולי תורה מנכבדי העיר. הם מסרו להם דבר גדול זה, ובקשו למצוא אדם גדול אשר יהיה להם לראש ולאב"ה.

והיה בבואם לעיר קראקא אשר שם היו גדולים ואנשי שם, ונתפרסם בעיר שבאו גדולי תורה מפפד"מ. בו ביום היתה ברית מילה אצל בן נגיד אחד, והזמין בעל השמחה גם את האורחים הנכבדים האלו לסעודה של מצוה, ובישבם במסיבה דרש אח גדול של הילד הנימול בחידושי תורה ובתוך הדברים תירץ את שלשת הקושיות החמורות.

האורחים הנכבדים בשומעם את דברי הנער עמדו משתוממים, הלא המה שלש הקושיות אשר הניח אחריו רבם, וקושיה ופירוקה בבת אחת הציע הנער לפניהם, הלא מצאו את מבוקשם. ושאלו לנער הדורש אצל מי אתה לומד ואיפה רבך. והראה להם איש יושב בזוית החדר, אשר יאמר עליו כי הוא זה, אשר ממנו השכיל הנער לדרוש דרשה זו.

ודברו הנכבדים מפפד"מ את האיש שיש להם ענין גדול ונחוץ אליו ויודיע להם באיזה זמן יוכלו לדרב עמו, אבל הוא השיב שאין לו עת לדבר, כי מלמד תינוקות הוא ואין לו זמן לבטל, והפצירו האנשים בו מאד עד שקבע להם זמן בשעה שהוא לא יום ולא לילה, כי אז אינו לומד עם תלמידיו. ובבואם אליו הציעו לפניו הענין הנכבד שהמה מקבלים אותו לרב ואב"ד בפפד"מ, והוא השיב להם כי לא יוכל לשאת המשרה על שכמו, כי מלמד תלמידים הוא ולא יוכל לעיזבם. והאנשים בראותם ע"י תשובה זו את גודל צדקותו, הצצו בו ודחקו בו, אבל כל דבריהם ללא הועיל. ואחרי ראותם כי אין באפשרותם לפעול אצלו כרצונם, הלכו לדרכם, לבקש במקום אחר איש אשר ראוי לאותו איצטלה.

והיה אחרי שהלכו מן העיר, נפל מלמד התינוקות ההוא בחולי כבד עד שכמעט נפשי יצאה דברו, ועמדו סביביו בני החברה קדישא מצפים ליציאת נשמתו. החולה כראותו כי כלתה עליו הרעה, פתח פיו בבקשה: רבוננו של עולם, אם בכל אופן רצונך שאלך לפפד"מ, אבטל רצוני נגד רצונך! ומעת ההיא הוקל החולי מעליו ונתחזק ונתרפא מהרה.

והנה מתוך דבריו אלו נודע מה בקשו האורחים ממנו, ושלוחים יצאו לכל ארבע רוחות לבקש את הנכבדים מפפד"מ, כי זה שמונה ימים אשר הלכו מקיר העיר וחוצה. ומהלך שתי שעות מקראקא בכפר קרוב שם נמצאו האנשים, כי לפני הכפר ההוא נשברה העגלה שלהם ואחד מהם נפל ארצה ופצע את ידו, עד שהוצרכו להתעכב בכפר כמה ימים. ובינתיים גם מלמד התינוקות נתרפא והלכו כולם לעיר קראקא והולכו עמם את רבם לכהן בעירם פפד"מ. דבר זה היה בשנת ת"ו. ("חוט המשולש", מובא בספר "מורשת אבות").

העלון מוקדש לזכר ולעילוי נשמת

ה' ישראל הנדליש ז"ל,

נפטר ביום ד' באב תשס"א.

יהי זכרו ברוך!